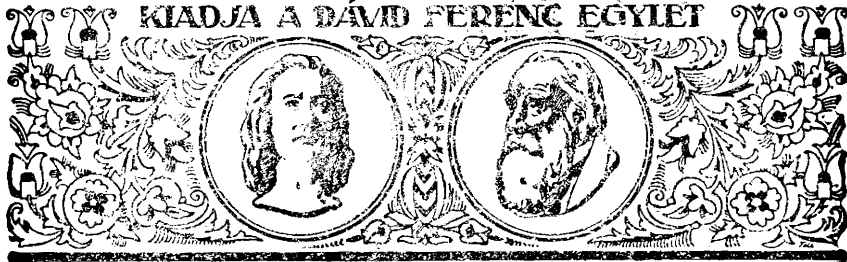

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Dr. Borbély István.

1886—1932

Múlt számunkban még örömmel értesítettük olvasóinkat arról, hogy az egyébként súlyosan reánk nehezedő spanyol-nátha járvány nem kívánt halálos áldozatot tőlünk — s ime, most mély megdöbbenéssel és igaz meghatottsággal kell hirt adnunk arról a megrázó végről, mely egyházunknak épen egyik legkiválóbb tudós-theologusán teljesedett be. Alig pár heti súlyos szenvedés után, a spanyol nátha szövődményes következményü betegsége pontot tett egy érdemekben és eredményeiben egyaránt gazdag élet futása után. Dr. Borbély István munkásságát jellemzi egyrészt a gyászjelentésen felsorolt sok állás és tisztesség: teológiai tanár, az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes tagja és éveken át volt főtítkára, a kolozsvári Nemzeti Kaszinó könyvtárnoka, az Unitárius Irodalmi Társaság egyik alapítója és volt főtítkára, a kolozsvári Unitárius Kollégium igazgatója, egyházi tanácsos, tartalékos főhadnagy, melyekhez hozzá kell még tennünk, hogy a Keresztény Magvetőnek több éven át, az Unitárius Közlönynek pedig egy évig szerkesztője volt. Tudományos munkássága ugy a megjelent művek számára, mint azoknak értékére nézve, e század legkiválóbb unitárius írójává avatja.

Jelentőségének megrajzolása és tudományos munkásságának méltatása meghaladja lapunk terjedelmét, ezeket avatottabb toll fogja elvégezni arra illetékes helyen. Mi csak annak a szinte pótolhatatlan veszteségnek az érzetéről kívántunk hangot adni, mely Dr.

Borbély István halálával egyházunkat sújtotta. Az Ur utai kiszámíthatatlanok, de a hívő lélek alázattal megnyugszik rendelkezésében.

Temetését Kolozsvárt március 21-én d. u. 5 órakor a gyászháznál Csifó Salamon teológiai dékán, Nagyajtán pedig, hová hült tetemeit szállították, Taar Géza lelkész végezte.

Az emberi sorsokat kimérő Isten fogadja őt magához az Ő örökkévalóságának fényes mezején, az árván maradt családot pedig vigasztalja meg atyai kegyelmének áldó balszámával!

.....

TŰZHELY MELLETT

Reggeli préces.

*Orgonabúgás. Néhány sor a bibliából,
Szavak, melyek szólnak örök időkre,
Hajnak a szivig, a lélelig.
Aztán egy keresetlen, egyszerű szavakból
Összerakott ima, mint egy mezei virágból
Összerakott csokor.*

*S akiknek sziveink az életfarcában
Sofa össze nem dobbannak,
Mosi egy szív, egy lélek az egész.*

*Az Isten jóságos szeretetével
Végig-simogatja lelkeinket.*

Bede Emil.

A középosztálybeli nő és anyai problémái.

Finályné Szentkirályi Áni előadása a Nők Szövetsége folyó évi március 9-i költőkén.

Mélyen tisztelt hallgatóság!

Kedves Asszonytestvéreim!

Mikor az unitárius Nőszövetség azzal a megtisztelő feladattal bizott meg, hogy ezen az összejövetelen a középosztálybeli nő és anyai problémáiról beszéljek, méltatlanságom tudatában először is az Uristen segítségét kértem, engedje meg, hogy szivetekhez tudjak szólni s tökéletlen szavaimon át megtudjam éreztetni azt a jószándékot, mely elmondandóimat ajkaimra adta. Kérlek, hallgassatok elnéző, megértő szívvvel.

La Fontain-nek, az allegoriák halhatatlan költőjének van egy verse: „Le laboureur et sens enfants“ (a földmives és gyermekei) a címe. Kisleány koromban tanultam s azóta is gyakran gondolok reá. Egy öreg földmivesről szól, aki közeli halálát érezve, maga elé hívta fiait, meghagyta nekik, hogy el ne adják az örökségül kapott földeket, hanem ássák fel, kutassák át gondosan, kitartó szorgalommal, mert abban kincs van elrejtve. Az öreg meghalt, a fiuk megfogadták atyjuk szavát, alaposan felásták, felszántották a földet — de a kincsnek nem akadtak nyomára. A jól megmunkált föld azonban bőséges termést hozott. A fiuk pedig megértették atyjuk bölcs tanácsát, aki nem valószínűsítette drágaságokra gondolt, hanem arra akarta őket megtanítani, hogy a szorgalmas, becsületes munka nagy kincs, jutalma gondtalanság — anyagi jólét.

Kedves Asszonytestvéreim! 20 évvel ezelőtt, az akkori viszonyoknak, korsellemnek megfelelően, gyermeki képzeletem ebből a költeményből így vonta le a tanulságot: „dolgozz fáradhatatlan szorgalommal s akkor nem lesznek anyagi gondjaid, megtalálod a munka jutalmát, az elrejtett kincset“. De milyen másként fordult azóta a világ sora! Hány munkában töltött élet végén látunk gondokkal küzdő, nélkülöző öregeket. Mily sok szorgalmas, törekvő fiatal nem jut munkaalkalomhoz. Hány ember került anyagi romlásba önhibáján kívül, leépítés, hivatalvesztés, bankbukás, stb. folytán. Elgondolkozva a régi versen, úgy éreztem — a költő valamely mélyebb vagy magasabb igazságot — is akart példázni ezzel a költeménnyel. Hol az elrejtett kincs 1932-ben?! A munka igazságában hinnünk kell ma is, hiszen ember-voltunk egyik pillére ez. De mégis azt hiszem, La Fontain is gondolt arra, amit oly sokszor hallottunk idézni a Szentírásból: . . . az elrejtett kincs . . . bennetek vagyon . . . Saját szívünk az a titokzatos szántóföld, melybe az Uristen kincset rejtett el, oly kincset, melynek értéke nem függ krizistól, inflációtól vagy devalválódástól.

Naponta hallunk, olvasunk világválságról, gazdasági krízisről s mindannyian érezzük, hogy a sokféle válság közepette meg van a középosztálynak is a maga válsága, úgy anyagi, mint szellemi téren. Szükséges tehát, hogy foglalkozzunk ezekkel a kérdésekkel, szembenézzünk a reánk váró feladatokkal s keressük a megoldás lehetőségeit. Sajnos, a probléma anyagi részének megoldása csak kis mértékben függ tőlünk, asszonyoktól. Szerepünk passzív, legtöbb esetben az adott helyzettel kell megalkudnunk. Igényeink leszállítása, a megcsappant jövedelem helyes beosztása, a racionalizálás háztartásainkban, az okos takarékoság, ezek azok az eszközök, melyekkel védelmezhetjük magunkat. Éppen a mi osztályunk asszonyainak kell annak a tudatára ébredniök, hogy háboru előtti szerepünk ma már módosításra szorul. Nem várhatjuk, hogy a „gyöngye nem“-nek kijáró előnyök továbbra is osztályrésztül jussanak, nem elég ha hitvesi kötelességeinket hiven teljesítjük, jó anyák és kellemes társaságbeli hölgyek vagyunk! Olyan szépségesen mély a mi drága magyar

nyelvünk, mikor feleségnek nevezi az asszonyt, feleségekké, vagyis fele-segítségékké kell lennünk ma, a szó legnemesebb értelmében! Ki kell vennünk részünket a munkából, meg kell osztanunk a gondokat, tudva azt, hogy „megosztott gond — félgond“ s kenyérkereső férfiaink vállait a megváltozott viszonyok között ma amúgy is legalább kettős terhek nyomják. Dolgoznunk kell, ha nem is „kenyérkereső“, de mindenesetre kenyér, azaz élet megvédő, beosztó, megőrző munkát. S e mellett vigyáznunk kell, hogy a munka ne legyen iga, teher, mely nyom és elkésérít, hanem hivatás, melynek teljesítése örömet szerez és boldogít. Nem szabad engednünk, hogy lelkünk eltorzuljon, elsatnyuljon a munkában, hiszen egészséges, ép lélekre van szükségünk, hogy magunkon és másokon segíthessünk. Nagy része van a gazdasági válságban a lelkek válságának s a lelkek gyógyulása nélkül lehetetlen a válság megoldása.

Testvéreim! Itt kezdődik a mi kincskereső szerepünk! Le kell szállnunk lelkünk tárnáiba, szívünk kamráiba, hogy felszínre hozzuk onnan a rozsdamentes kincseket. Lelkünk az a titokzatos szántóföld, melyen nekünk, asszonyoknak dolgoznunk kell, porhanyóvá tennünk, mélyen felásnunk, hogy megteremhesse azokat a kincseket, melyekre olyan nagy szüksége van ma a fáradt, hitnélküli, elkinzott emberiségnek. A béke, a megnyugvás, a szeretet, a gondviselő Istenbe vetett hit, ezek a lélek halhatatlan értékei, melyeknek öntudatára kell ébrednünk. Kemény a világ sora, gyakran ugyancsak nehéz meglátnunk rajta Isten szeretetének nyomait. De nem szabad megzavarodnunk az élet változatain, fény és árny, élet és halál váltakoznak utain, de bármily kegyetlen legyen is a természet rendje, Isten szeretetben alkotta meg törvényeit s bele állította abba a Szeretet forrásait, a szív, a lélek mélységeibe elrejtett kincseket!

Nagy hatalom a szerető szív — s kimeríthetetlen a gazdagsága. Nyíssuk meg e kincsesbányát s a Szeretet fénye be fogja ragyogni az elsötétült világot! Hit, akarat, erő, bizalom fakad majd a nyomán! A gyűlölet, a megnemértés, engesztelhetetlenség, osztályharc áradatait csak a Szeretet tartóztathatja fel. Szeretet kell a felnőtteknek, mely erőt ad az élet mindennapos küzdelméhez, elsimitja a gondok barázdáit, mely megbocsájtó, elnéző, biztató és bizakodó szeretet, mely jót ad és semmit sem vár, mely kitarat hűségben, a megpróbáltatás örömtelen napjaiban is. Szeretetet várnak tőlünk a nálunknál szegényebb, kincstelen, nyomorgó tömegek! De szeretetre van szüksége legfőképpen a jövő reménységének, legdrágább kincseinknek — a gyermeknek! Reá van utalva, csak a szeretet légkörében fejlődhetik szerencsésen. Szüksége van áldozatainkra s mi hozzuk meg ez áldozatokat örömmel, bizva, hogy Isten elfogadja azokat. Fonjunk koszorút titkon ejtett könnyek gyöngyvirágjából, a hétköznapi élet kis áldozatainak ibolyáiból, az elnéző, megbocsájtó szeretet vadrózsáiból, a hűséges gondoskodás nefelejtseiből s e koszoru fonja át, díszítse fel azt a keresztet, mely a mi életünk utján áll s mely, reméljük, záloga a jövő generáció boldogságának. Ha

életünk munkájával kikövezhetjük egy boldogabb nemzedék útját, akkor érdemes volt verejtékezve dolgoznunk s magunk is boldogabb, békésebb utra térünk.

De ne csak mi hozunk áldozatokat, hanem tanítsuk meg gyermekeinket is arra, hogy a lemondás, az áldozat a lélek ereje és ékessége! Szoktassuk őket önállóságra, önfegyelemre, egyszerűsége, vidám igénytelenségre, mely mindenütt talál szépet és jót, aminek örülni tud. Véssük a lelkükbe, hogy az ember értékét nem a véletlenadta körülményekben, a származás előkelőségében, vagyoni állapotban kell látnunk, hanem a valódi értékekben, lelki értékben, amilyen a jellem, a szívjószág, az intelligencia, a munkaképesség, stb. „Vigyázatok, mert senkinek sem függ élete azok bőségétől, amiket bir . . .“ figyelmeztet a Szentírás. Mindenki keresi a boldogságot. De melyik ut vezet hozzá? Enni, inni, mulatni, gondot, harcot elkerülni? Vagy alkotni, teremteni, vagyont gyűjteni, házat építeni? Nem, nem sokat birni, de bizalmat, szeretetet, belső békét átélni, ezek bőségétől függ a boldog élet. Csak a szeretetben gazdag élet lehet boldog! A szeretetben gazdag, boldog lélek pedig nem lehet önző. Meglátja a mellette küzdő, kinlódó ember-testvért és segítségére siet, ha mással nem tehetné, akkor szíve melegével. Neveljük tehát gyermekeinkben a szociális lelkiismeretet.

Tudom, sokszor nehéz s nekünk magunknak okoz fájdalmat, hogy következetes szigorúsággal megtagadjuk a gyermek bohó, ártatlan kívánságait, de mégis vigyáznunk kell, hogy megtartsuk a helyes mértéket, mert a gyermek lelkének árthatunk az ugynevezett „elkényeztetéssel“. Nem lesz elég ereje az élet kemény csapásainak elviseléséhez, könnyen elveszti kedvét, bizalmát, örömét, ha kis korától kezdve nem szoktatjuk a lemondásra. Éreznie kell a gyermeknek a szülői szeretet folytonos, bizalmas, átható melegét, de tudnia kell, hogy e szeretet tud kemény is lenni ha kell, hogy valóban erős szeretet!

Szeretessük meg a gyermekkel a munkát, adjunk neki teret, ahol kifejthesse erőit, de szoktassuk őket rendre, egymás iránti fegyelemre s főleg otthonuk iránti ragaszkodásra, szeretetre. Az otthon nem csak fal, butor, hanem biztonság, megnyugvás, bizalom, az összetartozás érzése, szükség van erre a mai gyökértelen, felületes világban. Meséljünk gyermekeinknek a multról, az ősről ébresszünk bennük tiszteletet a tradíciók s nemzetünk hagyományai iránt. Nyissuk fel szemüket, hogy hegyen, völgyön, égen, virágon, a természet és művészet szépségeiben meglássák az örök Szépség nyomait s e nyomokon eljuthassanak minden szép és jó forrásához — Istenhez! Ha lelkük Istenhez kapcsolódik imádságos hitben, föltétlen bizalomban, meleg szeretetben, akkor soha sem lesznek reménytelenek, életük nem válik céltalanná, üressé, nem lesznek cinikus, kiábrándult lelkek, hanem tudást, tanulást, küzdelmet állítanak az egyedül fontos cél szolgálatába, hogy mindég szebb, tisztább emancipáltabb, igazabb lelkek, emberebb emberek, boldogabb emberek váljanak belőlük!

Mikor saját gyermekeinkért dolgozunk, lássuk meg mellettük s fogadjuk anyagi gondoskodásunkba a mások gyermekeit, a szegény, elhagyott; nélkülözésben senyedő kis „senki gyermeké“-t is. Árasszuk ki ezekre is anyai szívünk melegét.

Nagy hatalom egy szerető szív egymagában is, de sokszorosan hatalmasabb sok együtt dobbanó, egy cél érdekében összekovácsolt szív. Testvéreim, segítsük egymást, hogy minél több ember-testvérünket boldogíthassuk a lelkünk mélyéről felhozott kincessel! Fogjunk kezét s ez összekapcsolt asszonykezekből alkossunk menedéket, melyben megvédelmezhetjük, szívünk melegével nevelhetjük a ma ezer veszedelme között a boldogabb — holnapot!

Keresztelőre.

Ing . . .
Ring . . .
Ingó-ringó
Kicsi bölcső.
Megkeresztelt
Kicsi baba
Alszik benne,
Szépen, csendbe'
És álmodik . . . álmokat sző.

Le van hunyva szempillája.
Édes anyja vigyáz rája.
Földi angyal
Féltő gonddal,
Boldogságban
Szent gyönyörrel
Rengetgeti . . . ringatgatja.

Álmokat sző . . .
Ring a bölcső . . .
Mélyen, csendben alszik benne . . .
Minden dolga teljes rendbe'
Boldogabb hej! most ki lenne?
Mosolyog a szájacskája,
Meg-meg rebben szempillája:
Tejetadó Anyukája
Szelid képe
Áll előtte.
Bizonyára rámosolyog,
Ő a vágya,
Ő az álma!

Boldog baba,
Boldog Anya!
Ring a bölcső . . .
Álmokat sző
Mind a kettő . . .
Egyik ébren,
Másik alva!
(Hejh! boldogok voltunk mi is
Valamikor réges-régen,
Mikor Anyánk szeretettel
Ránk mosolygott s kis bölcsőnket
Rengetgette-ringatgatta!)

Mindkettőnek boldogságát
Édes apa nézi lopva,
S ugy, titokban, lelkében kél
Édes érzés.
Szemében az öröm könnye
Meg-megcsillan egy-egy percig
S eloszlik a homlokáról,
Az életnek nehéz gondja.

Kicsi baba aludj, álmodj,
Szójjed-szójjed rózsás álmod.
Édes anyád puha karja,
Forró csókja,
Édes anyád féltő gondja
Legyen bölcsőd ringatója;
S a keresztviz, mi fejedre
Hullott, mint az Ég harmatja:
Krisztus által legyen áldott,
Gyermek álmod megtartója!

Csókfalva. Orbók Gyula.

Hogyan kell megszerezni a műkedvelő előadások és műsoros estélyek engedélyét?

Isac Emil színészeti vezérfelügyelő a következő tájékoztatást adta ki:

1. A színészeti vezérfelügyelőtől csakis a szindarabok (operett, népszinmű, vigjáték) engedélyezését kell kérni. Műsoros-, kultur-, vagy dalestély engedélyezése a helyi hatóság (városon rendőrség, falun főszolgabírórság) hatáskörébe tartozik.

2. A szindarabok engedélyezése iránti kérést az előadás előtt legalább három héttel kell beküldeni. És mindig csatolni kell a szindarab szövegét.

3. A három hétre azért van szükség, hogy a vezérfelügyelőnek legyen ideje a szindarabokat átolvasni, mivel a megengedett darab szövegéért ő a felelős. Naponta sok kérvény érkezik be, tehát sok szöveget kell elolvasnia és sok kérvényt kell elintéznie.

4. Az engedélyt tulajdonképpen a kultuszminisztérium adja. A kérvényt tehát „Domnule Ministru“ megszólítással a miniszterhez kell intézni.

5. A kérvényre 11 leu okmány- és 2 leu repülőbélyeget kell ragasztani. Aki ezt elmulasztja, annak kérvényét visszautasítják.

6. A kérvényt előbb városon a rendőrkezesztorral, falun a főszolgabíróval kell láttamoztatni, aki rávezeti a kérvényre, hogy az előadás ellen közrendészeti szempontból nincs kifogása.

7. Az így láttamozott kérvényt és a szindarabot ajánlott borítékban erre a címre kell küldeni: Inspectoratul Teatrelor, Cluj.

8. A beérkezett szindarabot a vezérfelügyelő elolvassa és véleményezését a kérvényre rávezeti. Ennek alapján adja meg a miniszter az engedélyt.

9. Az engedélyt nem az illető egyesületnek, hanem a helyi hatóságnak küldik meg.

10. Mielőtt valaki a szindarabot beküldi, előbb olvassa át és az államra netalán sértő kifejezéseket sajátkezűleg igazítsa ki, mert ez ellen igen sokan vétének.

11. A szindarabot nyomtatásban vagy legalább gépirással kell beküldeni, mert a kéziratok legtöbbszörre olvashatatlanok.

12. A vezérfelügyelő végül biztosítja a kérelmezőket, hogyha a kérvény a szindarabbal együtt idejében beérkezik — a határidőig okvetlenül elintézi. Hiába való tehát minden közbenjárás, amellyel csak felesleges zaklatást okoznak neki. Arról pedig nem is lehet beszélni, hogy sürgönyileg — soron kívül harmadnapra engedélyt lehessen adni, amint azt már több egyesület megkísérelte. A törvényes időt és formákat feltétlenül be kell tartani.

.....

**Küldjétek gyermekeiteket minél főmegesebben
a székelykereszturi földműves iskolába!**

Akik meghaltak, élnek.

A mi községünkben az a jó szokás van, hogy minden egyes unitárius család, elhalt kedveseinek emlékére, alapítványt tesz az unitárius egyházközség javára, amely különböző jótékony célt szolgál. Összesen van 42 alapítvány. Az elhalt jótétevők sírhalmára az iskolás gyermekek, a tanítók és a lelkes vezetőivel minden évben virágokat tesznek és a jótétevők emlékezetét felujítják.

Vajha más egyházközségeinkben is ez a szép szokás követőkre találna.

Való igaz, hogy a jótét sohasem hal meg. Berde Mózsá, Augusztinovics Pál, Zsuki László, Koncz János és más kegyes alapítványtevők mindig élnek. Csakhogy ide méltó utódok is szükségesek, akik a kegyes alapítványokat hiven és igazságosan a célnak megfelelően gondozzák.

Ime, a halottak élnek és jót tesznek az élőkkel. Hervadhatatlan koszoruk borítja sírhalmukat.

Áldott a jótétevőknek emlékezte.

Az igazak és a jók fénylenek, mint a nap az ő Atyjoknak országában.

Ébred a természet, ébredjenek a lelkek is!

Nagyajta.

Kozma Miklós.

Memorándum a Dávid Ferenc-Egylet új ügymenetét illetőleg.

E. K. Tanács 2104—1931. sz. leiratában előírta azokat a szempontokat, melyeknek figyelembevételével Egyletünk munkásságát kifejteni köteles. Fenti leiratot úgy kell tekintenünk, mint amely célkitűzésünket s ezzel együtt munkakörünket is mintegy speciálizálja, egyben pedig ez által tisztázza is. E tisztázáshoz azonban E. K. T. csak a keretet adta meg, melyeknek tartalommal való kitöltését reánk bízta. Ennek a tartalomnak a részletes kidolgozása — nézetem szerint — hosszabb fejlődésnek lesz az eredménye, mert hiszen — valljuk meg — mi erdélyi unitáriusok meglehetősen ujoncok vagyunk a vallásos misszió terén, mely pedig Egyletünk főfeladatául tüzetted ki fenti leiratban. Ennek a fejlődésnek az alapjait viszont már most le kell raknunk s ezzel kapcsolatban részletesen is ki kell fejtenünk Egyletünk hivatását.

Mindenek előtt le kell számolnunk azzal a máris felmerült ellentétessel, hogy ha Egyletünk végzi a missziói munkát, akkor mire való a hivatalos egyház, vagy viszont. Erre a kérdésre azt kell felelnünk, hogy bár nálunk sokan tagadják, mégis észrevehető különbség van az egyház által végzett s az egyháztársadalmi egyesületek által végzett missziói munka között. A hivatalos egyház a maga hittételeket, törvényeket és tradíciókat őrző mivoltában intéz-

ményes missziót végez, azaz liturgiális és adminisztratív tevékenységet fejt ki, mely legfeljebb a cura pastoralis-ban bővül a társadalmi életben végzett misszió felé. Ez különben a történelem folyamán is mindig így volt. Hogy csak egy néhány példát említsek fel: az apostolok és az apostoli atyák társadalmi missziója is csak addig tartott, amíg a türelmi rendelet (313) alapján az egyház hivatalos szervezetté és hatalommá nem lett. A mai értelemben vett külmiszsió megalapítója, Xavier Ferenc, is kívül állott az egyház hivatalos szervezetén, szerzetes volt — Robert Raikes, a vasárnapi iskola megalapítója csizmadia volt — a protestantizmus legigazibb missziói mozgalmái pedig, a piétizmus és az Üdv hadsereg, kifejezetten távol állottak a hivatalos egyházaktól. Ezekon kívül is fel nem sorolható azoknak a világi misszionáriusoknak a száma, akik a történelem folyamán a nép és általában a társadalom mindennapi életében munkálkodva felbecsülhetetlen javára voltak a vallásos élet terjesztésének.

Ezt a tényt a római katolikus egyház hamar felismerte s a szerzetesekben, missziós nővérekben, kongregációkban, stb. módot nyújtott arra, hogy világiak is buzgólkodhassanak az egyház hitterjesztői munkásságának mezején. Mi, protestánsok azonban, nagyrészt szegénységünk, kisebb részben pedig szervezeteink merevsége miatt nem rendelkezünk szerzetes rendekkel, még a diakonissza képzés is csak egészen új keletű kísérlet nálunk. Már pedig, ha magára marad a hivatalos egyház, akkor a társadalmi misszió hiánya káros eredményekkel járhat. Azt pedig, hogy a hivatalos egyház végezzen társadalmi missziót is, lehetetlenség megvalósítani. A társadalmi misszió evangéliuma, az elveszett bárány megkeresése nagyon meggondolandó feladat egy hivatalos intézmény részére. Felmerülhet az a probléma, hogy vajjon, amíg a hivatalos egyház képviselője, a lelkész, az elveszett bárány után jár, nem züllik-e szét a megmaradt kilencvenkilenc is? Más szavakkal, hogy a bel- és külmiszsiót a nép között gyakorolva, marad-e majd ideje az intézményes, liturgiális és adminisztratív misszió végzésére? Ha pedig nem marad, nem éri-e nagyobb kár az egyházat ez által? Egyszóval a lelkész egymagában képtelen eleget tenni úgy az intézményes, mint a társadalmi misszió végzésének.

Aztán meg a lelkész helyzete és szerepe következtében is hátrányban van a hivatásosság handicap-je nélkül dolgozó egyháztársadalmi munkással szemben. A lelkészre könnyen rá lehet mondani, hogy „haza beszél“ s ezáltal mondanivalója sokat veszít súlyosságából a társadalmi élet fórumain. Másrészt az apostoli munkát végzők maguk sem látnák szívesen, ha az egyházat reprezentáló lelkész vándorprédikátorrá, bibliaárusítóvá, vagy tolsztojánus prófétává válnék. Mindezek az okok azt bizonyítják, hogy amit husz harminc világi ember tehet a társadalmi misszió terén, azt az intézményes misszió végzésére hivatott lelkész nem tudja elvégezni.

Amerikai és angol unitárius testvéreink már régen észrevették

ezt az igazságot s egyháztársadalmi szervezetekkel siettek a lelkész segítségére. Hogy csak a két legfontosabbat említsem, a Laymen's League, a világi férfiak szövetsége és a Women's Alliance, a Nők-szövetsége, már több évtizede munkálkodnak az unitárius bel- és külmisziói munka végzésében. Ezek a szervezetek minden dicséretet megérdemlő lelkesedéssel dolgoznak s egyenesen csodálatos eredményeket érnek el. Van azonban szervezetükben valami, az ügy szempontjából károsnak nevezhető és ez tulságosan kihangsúlyozott függetlenségük. Ennek a függetlenségnek a következménye azután, hogy az egyház egyetemét képviselő Unitárius Társulattal szemben, sőt az egyes egyházközségekkel szemben is néha visszahuzódóak, a munkában nem eléggé szolidárisak, sőt félreértések, féltékenykedések is megzavarják néha az annyira kívánatos összhangot és egyöntetű munkát.

Ezért E. K. Tanácsunk valóban üdvös és talán korszakalkotónak is nevezhető határozatát, mely szerint (3. pont) egyháztársadalmi egyleteink főkegyeletenként a lelkész, egyetemesen pedig a Missziói Bizottság védnöksége, ellenőrzése és közvetett vezetése alatt kötelesek dolgozni, — minden erőnkkel meg kell tartanunk. E határozat értelmében és következtében ugyanis megteremtődhetik a legideálisabb állapot a társadalmi és intézményes misszió egyöntetű végzésében. *A lelkész vezetésével a hivek maguk fogják végezni ezt a missziót,* ami különben a protestáns elvből, a világi papság intézményéből önként következik is, hiszen a lelkész csak azért vezető, mert ezen a téren speciális tanultsággal és tapasztalatokkal rendelkezik, egyébként a protestáns egyházban minden hívő pap.

Az Egyletünk által végzendő ilyen missziói munkásságban kiválóan nagy szerepet kell juttatnunk a választmányoknak. Természetesen a tisztikarok továbbra is megmaradnak végrehajtó szerveknek, melyek a választmányok határozatait véghez viszik. De a választmányok maguk is ki kell hogy vegyék részüket a munkából, még pedig nemcsak az ellenőrzés, tanácskozás és véleményezés terén, hanem a gyakorlati munkában is. Egyébként a fent hangoztatott elvek üres fogalmak maradnak csupán, mert hiszen a társadalmi missziót csak akkor lehet munkálni, ha abban maga a társadalom vesz részt. Már pedig hogyan lehetne várni az egyleti tagok társadalmától, hogy missziót végezzen, ha a választmány tagjai erre nem hajlandók? Továbbá a társadalmi misszió olyan nagy kört ölel fel, hogy abban feltétlenül szükséges a speciálizálás. Ezeknek az elveknek az alapján a választmány tagjait bizottságokba kellene tömöríteniük, mindenik bizottságra külön feladatot bízva, hogy a választmányi gyűlésekre egyrészt gondosan előkészített javaslatokat vihessenek, másrészt pedig a határozatok végrehajtásában is tevőleges részt vegyenek. Kezdjük mindjárt a központi választmánnyal. A következő bizottságokat ajánlanám megszervezésre:

1. *Belmissziói bizottság.* Legelső feladata lenne a templomlátogatás előmozdítása. Folytatjuk.

A tavaszi sugárhoz.

Jöjj tavaszi napsugár és csókolj rá a föld homlokára
 És simogass rá meleg kezeiddel a tegnapi fehér hó-hajára.
 Csald ki a fák piciny rügyeit, hogy koronává nőjön fejére,
 Hogy kiszaladhasson a jövő szép kertje a rétre, a mezőre.

Melegítsd fel a kedves madárkák fészket,
 Hogy dalra nyilhasson édes ajakuk,
 S hozd vissza a tavak régi ismerősét,
 A mi öreg, jó gólyamadarunk.

Öleld át gyöngén, észrevétlen az embermilliókat,
 S lopd bele lelkükbe a nagy szeretetet,
 Hogy legyen egyszer köztük megértés, béke s jóakarát.

Genova.

ifj. Gspann Károly.

.....

Egyházi hírek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Hírek a székelykereszturi földmives iskoláról. 1917-ben Főtisztelendő Püspök ur „Társadalmi teendőink a háboru után“ címen felolvasást tartott az udvarhelykőri Dávid Ferenc-Egyletben. Felolvasásában a többek között ezeket mondta: „Azokat, akik földmivesek maradnak, remélem lesz alkalmunk saját földmives iskolánkban Székelykereszturon készíteni elő. A háborunak egyik hasznos eredménye lesz hitem szerint néhány földmives iskola felállítása...”

Ez az akkori terv már mutatta azt a nagy szükségességet, melyet a székelység vezetői és irányítói évtizedeken át a gazdasági iskola létesítéséhez fűztek és amely végre 1931-ben megvalósulást nyert az unitárius egyház vezetősége által Székelykereszturon létesített gazdasági szakiskolával.

Az iskola elgondolt előnyeiről és célszerűségéről bizonyágot tesz az örvendetes jelentés, melyet a földmives iskola igazgatóságától kaptunk. Az iskolát meglátogatta Dr. I. L. Ciomac vezérfelügyelő, ki meghallgatta a növendékek feleletét s megelégedését fejezte ki a látottak és hallottak felett, különösen kiemelte a tanulók tisztaságát, a szobák rendességét és bátor öntudatos feleleteit. Megtekintette a rendelkezésre álló területet, amely most már 11 holdnál nagyobb s megnyugvással vette tudomásul, hogy most tavasszal megindulnak a gazdasági építkezések, gazdasági gépek és a szükséges állatállomány beszerzése. Szóval a legjobb és legörvendetesebb jelek között indult meg a szakiskola s reméljük, hogy Dr. Nagy Endre igazgató kiváló szakértelmű vezetése alatt fokozatosan fog fejlődni tovább.

A tanulók elméleti vizsgája április 15-én lesz, ekkor egy fél-évre hazamennek és a szaktanár utasítása és időnkénti felügyelete mellett igyekeznek gyakorlatilag megvalósítani a tanultakat. Mint örömmel értesülünk székely falvainkban mind nagyobb és nagyobb az érdeklődés ifjaink körében a gazdasági iskola iránt, ezért ajánlatos volna, ha lelkész és tanítói afiai idejében számba vennék és előre bejelentenek az intézet igazgatóságához a felvétel iránti kéréseket.

A nyugdíjintézet a szabályzat 52. § szerint szükségesnek látta matematikai mérleg készítését s ezzel Vaska Dezső keresk. akad. tanár hitrokon afiát bízta meg, ki a munkálatokkal annyira készen van, hogy április hónapban a teljes nyugdíjbiz. gyűlés letárgyalhatja és ez alapon javaslatait a nyugdíjilletmények és járandóságok fizetésére nézve megteheti az E. K. Tanácsnak.

A firtosváraljai egyházközség, az április hónapban id. Máthé Lajos lelkészársunk nyugalomba vonulásával megüresedő lelkészi állásra, Kozma Zoltán székelyszentmiklósi lelkészt hívta meg. Mihelyt az egyházközség a lelkészválasztási egyh. törvény alapján megteszi szabályszerű felterjesztését, a főtiszt. püspök ur méltányolja a hívek egyhangu kívánságát és ki fogja nevezni Kozma afiát.

Az 1931. évi Főtanácsai Jegyzőkönyv nyomtatásban elkészült és a közelebbi napokban az egyh. iroda szét fogja küldeni az egyházközségeknek és egyh. tanácsos afiainak.

Magnus C. Ratter angolországi lelkésztestvérünk, ki Indiában volt egy évi tanulmányuton, hazatérőben minket is meglátogatott és márc. 26-án igen érdekes előadást tartott tapasztalatairól. Innen 28-án Prágába utazott ottani hitrokonaink meglátogatására.

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A Nők Szövetsége április 13-án, szerdán d. u. 5 órakor tartandó kötőkéjének műsora: 1. Trio, előadják Márkos Albertné, Márkos Berci és Jenő. 2. Előadást tart dr. Ferenczi Sándor főgimn. tanár. 3. Énekel S. Fogarasi Klári.

D. F. dalárda-verseny. A székelykereszturi egyházkör Dávid Ferenc fiókegylete pünkösöd harmadnapján dalosversenyt rendez Székelykereszturt. Ezen a dalünnepen a kereszturi és udvarhelyi egyházkörök dalárdái vesznek részt. A verseny iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg a falvakban, értesülésünk szerint szép jutalmak kerülnek kiosztásra. Kívánatos volna, hogy a két körnek minden megszervezett dalárdája résztvegyen e nemes versenyen.

Ifj. Gspann Károly hittestvérünk Olaszországban szerzett orvosi diplomáját most nosztrifikáltatta Bukarestben. Ifj. Gspann Károlyban úgy a kolozsvári társadalom, mint mi unitáriusok, értékes, szorgalmas orvost nyerünk. Gratulálunk!

Eljegyzés: Mihály Iluska Szentmárton és ifj Kovács Elek Kolozsvár, március hó 27-én tartották meg eljegyzésüket Szent-

mártonban. Az emberi sziveket összekötő Isten vezérelje őket egy boldog házasság gazdag révébe.

Műsoros délután az unitárius püspöki lakásban. A D. F.-E. női alosztálya ez évben utolsó kötökéjét ápr. 1-én tartotta meg a püspöki lakásban az alábbi műsorral. Zongorán játszott Raffaj Andrásné. Énekelt Gyallay-Pap Domokosné. „Karcolatok egy újságíró életéből“, előadta Végh József. Tréfákat adott elő Veress Jenőné.

Hangverseny a püspöki lakásban. Fényesen sikerült művészi hangversenyt rendezett a Dávid Ferenc-Egylet javára a főtisztelendő asszony március 17-én a püspöki lakásban. A Kollár-fivérek, Gusztáv és Károly, Albisy Margit és Útó Mária hegedű, ének és zongora számai a tőlük megszokott művészi nívón ragadták magukkal a közönséget, míg Br. Wesselényi Istvánné urnó pár meleg hangú és mély érzéseket megszólaltató költeményét mondotta el közvetlenül, finoman, de szivekbe markoló erővel. A hangverseny úgy erkölcsileg, mint anyagilag igen szép sikerrel járt, miért a D. F.-E. a főtisztelendő asszonynak lehet legelső sorban hálás.

Ünnepség Magyarszóvátón. Szép ünnepséget rendezett Szóvátón az unitárius egyházközség, az új dalárda első szereplése alkalmából. Ugy a dalárda, mint az egyes szereplők kitűnően megállották a helyüket. Márton énekvezér-tanító derekas munkát végeztek, illesse őket elismerés.

Ekárt Andor. Folyó évi március hó 31-én hunyt el hosszas szenvedés után a segesvári szanatóriumban. 38 évvel ezelőtt egy szép nyári délután szekeretették a csehétfalvi atyafiak az igénytelen megjelenésű kis papot községükbe. Nem volt a Székelyföld szülőtte. Torockóról került Kolozsvárra, hol tanulmányai elvégzése után az unitárius kollégiumban iskolafőnöki tisztet viselt. Innen szólitotta Firtos alá a püspöki kinevezés. És Ekárt Andor az ott töltött emberöltő alatt gyökeret vert a székely talajban. Ritka, soha meg nem zavart egyetértésben éltek itt a hívek lelkipásztorukkal. „Eltaláltuk egymást“, szokták mondogatni büszke megelégedéssel az atyafiak. S csakugyan ideálisabb lelki vezért elképzelni sem lehet ennél a tanult és tanulni szerető, egyenes jellemű, önzetlen lelkű papnál. Vidám kedélyt, józan megfontolást és részrehajlást nem tűrő igazságérzetet vitt magával hívei közé. Igazágtalan csak magával szemben volt alkalomadtán. Ha valamelyik szegényebb hive nem tudta beszolgáltatni a néhány kupa gabona bért, nem csinált belőle perpatvart. „Ne légy felettébb igaz“, ő a bibliának ezt az okos tanácsát nemcsak prédikálta, hanem híven követte is. A magához körömszakadtáig való görcsös ragaszkodás, a „de csak azért is nekem van igazam“-féle mellveregetés soha meg nem zavarta e bölcs lélek nyugodt harmoniáját. Inkább adni, mint venni, ez volt a jelszava s ez magyarázata annak a páratlan ragaszkodásnak, mellyel hívei egyszerű, nemes alakját mindig körülvették. Igaz ember volt. Adja Isten, hogy árván maradt hívei az eljövendő utódban is ilyent nyerjenek! (ma)

Halálozás. *Ádámosi ifj. Kovács Sándor* hosszas szenvedés után, március 20-án, életének 22-ik évében elhunyt. — *Lőrincz Magda* életének 17-ik évében, a spanyol náthából kifejlődött súlyos betegségben március 8-án hirtelen elhunyt. Alig pár napon belül a kolozsvári D. F. E. Ifjúsági Köre két — hitében gazdag és jövőjében ígéretes — nagyon értékes tagot veszített el. Az Ur adjon nekik csendes nyugalmat. — *Török Ferenc*, nyug. igazgató-tanító március 12-én, életének 61-ik évében elhunyt Bözödön. Áldott munkássága emlékéét megfogja őrizni egy egész nemzedék, melyet ő indított utra. Béke poraira!

.....

Nyugtázás. Az egyesület pénztárába január 31-től április 1-ig előfizetési díjat fizettek: Id. Fazakas Sándor Nagyajta, Balog Lajos Jobbágyfalva, Máté István Recsenyéd, özv. Bíró Pálné Szőkefalva, Bencze Gábor, Csiki Sándor Homoródalmás, Pál Mihályné Gyepes, özv. Bálint Balázné Kénos, Unitárius Egyházközség Homoródjánosfalva 1931-re; Özv. Nagy Jánosné Ürmös, Boros Mózes Jobbágyfalva, Jakabfy Lajosné, Gál József Székelyudvarhely, Bényi Ida Dicsőszentmárton, Incze Böske Marosvásárhely, D. F. Ifjúsági Egyesület, D. F. Nőegylet, Fülöp Domokos Homoródalmás, Bedő Albert H.-szentmárton, Csehétfalvi, Muzsnai, H.-almási, H.-szentpáli Unitárius Egyházközségek 1932-re; Gergely Istvánné Barót, Unitárius Egyházközség Székelyudvarhely 1931—1932-re; Izsák Mihály Vajdahunyad, Ádám Lajosné Marosvásárhely, Unitárius Egyházközség Gyepes 1929-re; Dr. Gálffy Zoltán Székelykeresztur, Bartha László Kőhalom 1930—1931-re; Özv. Csegezy Gáborné Bágyon 1928—1930-ra; Özv. Botár Istvánné Kolozsvár, Unitárius Nőszövetség Nyáradgálfalva 1929—1931-re; Simándi András Torockó 1928—1929-re; Dimén István Homoródszentpál 1927-re; Tamás Áron Homoródszentpál, özv. Sándor Mózesné Kénos 1930-ra.

Kolozsvár, 1932. április 1-én.

Gálfi Lőrincz,
pénztárnok.

.....

Irodalom.

Unitárius Hiradó. A vargyasi unitárius egyházközség kebli lapja. Megjelenik alkalmilag. Szerkeszti és kiadja Dobai István lelkész. A kolozsvári, brassói, lupényi és mészköi kebli lapok mellé most új testvér érkezett a fenti kiadványban. Meg tudjuk belőle, hogy a lélekszám Vargyason 1480 unitárius; hogy az egyesületi élet szép eredménnyel folyik; a szorványok a lelkész buzgó pásztorolása alatt állanak, stb. Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni az ilyen kebli lapok fontosságát, különösen olyan helyeken, ahol a hívek nagy kiterjedésű területen szétszórtnak élnek. Épen ezért, igaz örömmel üdvözöljük ezt az új egyházközségi tudósítót.

Dr. Gál Kelemen: *Brassai Sámuel*. Kolozsvár. 1926—1932. 181 old. Corvin-nyomda. Dr. Boros György megírta volt Brassai Sámuelnek az életét; Dr. Gál Kelemen tovább ment: élete mellett szakszerű méltatást ad Brassairól, mint esztétikus, kollégiumi tanár, irodalmi kritikus, nyelvtudós, nevelő és unitáriusról, különösen bőven foglalkozva nyelvtudományi és nevelői munkásságával, hogy végül, a záró fejezetben, erőteljes vonásokkal domborítsa ki egyéniségét és jelentőségét. Nem bocsátkozhatunk bele e kiváló munka szakszerű bírálatába, csak ki szeretnők emelni azt a széles horizontu tárgyalási módot, mellyel szerző Brassai munkásságát az egyes tudományágak háttérének oly alapos megrajzolásával fejtegeti, hogy e révén az olvasó a XIX. század tudományos életét is megismeri. Még egy másik szempont is figyelmet érdemel: Dr. Gál Kelemen írásmódjának van valami lüktető drámaisága, melynek következtében ez a biográfia nem sülyed az adatok és elméletek száraz unalmaságába, hanem végig az élő, eleven történetet adva, hasonlóvá válik az valami érdekes regényhez, amelyet nem tudunk letenni a kezünkől, míg csak végig nem olvastuk az egész könyvet. Ezek a tulajdonságok, valamint Brassai Sámuel zseniális szellemének szakszerű ismertetése, ezt az életrajzot méltán sorozzák ama könyvek közé, melyekről el szoktuk mondani: „nem hiányozhat egyetlen művelt ember asztaláról sem!” Kapható az iratterjesztőnél. Ára 50 L. Sz.-I. S.

Lőrinczi László: *A haszontyuk-tenyésztés, mint mellékfoglalkozás*. Kadács. 1931. 140 old. Szabó Kálmánné nyomdája. Székelykeresztúr. Nem tudunk elég melegen gratulálni a szerzőnek ennek a könyvnek a megírásáért. Amellett, hogy gazdasági szakkönyvekben oly szegény irodalmunknak értékes gyarapodására szolgál, egyúttal nemzetgazdasági szempontból is kiváló szolgálatot teljesít ez a könyv, amikor a forumok küzdőtereiről hazaszorult erdélyi magyarság számára egy oly nemes „szenvedély” felé mutat utat, mely szellemi gyönyörűségek mellett, egyúttal hasznos mellékjövedelmet is szerez. Tulajdonképen ennek a sok hasznos utbaigazításnak az ismertetésével kellene most foglalkoznunk, melyek úgy a kezdő, mint a haladó tenyésztő számára megbecsülhetetlen és nélkülözhetetlen segítséget jelentenek. Nem tudunk azonban szabadulni attól a kecsegtető képtől, mely e könyv elolvasása után rajzolódik szemeink elé a jövőre nézve. Amint az abszolútizmus korának magyarsága hazaszorult s méhesei között nyerte vissza lelki egyensúlyát s alakította ki megtartó életfilozófiáját, — úgy a jelenkorban nekünk is szükségünk van valami olyan belterjessé váló életmódra, mely szétzilált életünk egyensúlyát vissza tudja adni s a megmaradás filozófiáját segít kialakítani bennünk. Erre az otthon talajára való anteuszi visszaesésre szolgáltat kiváló utbaigazításokat a tyuktenyésztés és az arról írott könyv. Ha azt gondolja valaki, hogy a könyvismertető romantikus hangulatban lehetett s azért beszél ilyen túlzó hangnemben erről a könyvről, — kérem, olvassa el ezt a könyvet, amely a tyuktenyésztés hasznos ismereteit adva, egyúttal derüs, meleg színeket is fest arról

a világháboru utáni erdélyi magyar otthonról, mely önmagából éled újra. E könyv ára 60 leu s megvételét igazán ajánljuk minden erdélyi magyar testvérünknek. Kapható a szerzőnél: Cădăciu, p. u. Simonești, jud. Odorheiu. Sz.-I. S.

Konfirmációi emlékfüzet. A Dávid Ferenc-Egylet kiadásában megjelent és eddig használatban volt „Konfirmációi emlék” már fogyatékán van. Annak új anyaggal való kinyomatása, illetőleg szerkesztése most van folyamatban. Reméljük, hogy idejében megjelenik. Kérjük azonban lelkész fiait, hogy a megrendelésnél szíveskedjenek azt is jelezni, hogy a konfirmációi emlékfüzet esetleges hiánya esetén milyen más füzetet küldjünk. Ajánljuk a következőket: Pap Domokos: Dávid Ferenc; Máté, Márk, vagy Lukács evangéliuma külön füzetben; valamint az Iratterjesztő árjegyzékében található más olcsó füzetkéket, imakönyveket, bibliákat, stb. Fenti füzetek 5—10 leus ára a mai gazdasági helyzetben is lehetővé teszi konfirmációi emlék adását. Minden megrendelést kérünk az Iratterjesztőhöz intézni.

ELSŐ ROMÁNIAI FALUSI BAROMFITENYÉSZTŐ SZÖVETKEZET

„AVICULTURA”

**CĂDACIU
KADÁCS**

P. U. SIMONEȘTI,
JUD. ODORHEIU—
UDVARHELY M.

Árjegyzék kívánatra
ingyen! — Olcsó és
megbízható beszer-
zési forrás! Szö-
vetkezeteknek
á rengedmény!

Magas hozamra, tehát haszonra tenyésztett
**fehér amerikai Leghorn,
vörös Rhode Island,
fehér Erdélyi Kopasznyaku,
Khaki Cambell és
Pekingi kacsá.**

Tenyészállatai után beszerezhetők:
**tenyésztőjások, napos-
csirkék és kacsák, növen-
dék állatok és tenyész-
kakasok.**

**Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében
az Unitárius Közlöny ingyen jár!**

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17